

ManoMoneta

Bydlení

Výukové materiály k finančnímu
vzdělávání dětí od 9 do 13 let

Registrační údaje

1. Vydání, Hamburg 2025

Odpovědný subjekt: finlit foundation gGmbH
Steindamm 71, 20099 Hamburg, Německo
Telefon: +420 606 610 873
vzdelani@finlit.foundation
www.finlit.foundation

Koncept a realizace: Helliwood media & education im fjs e.V., Berlín, Německo

Dodavatelé obrázků:

Titulka: [shutterstock.com/Stokkete](https://www.shutterstock.com/Stokkete)

Page 3: Matthias Oertel, <https://matthiasoertel.de>

Grafika: [shutterstock.com](https://www.shutterstock.com) - zejména Macrovector a drumcheg

Obsah výukových materiálů je určen pouze pro potřeby škol a nesmí být používán pro komerční účely.

Upozornění: Všechny informace byly pečlivě prozkoumány a sestaveny. Neneseme žádnou odpovědnost za správnost a úplnost obsahu ani za jakékoliv změny, které mohou mezitím nastat.

Vážení čtenáři,

jsme rádi, že jste se rozhodli seznámit se s našimi učebními materiály. Znamená to, že vnímáte naléhavost finanční gramotnosti a chcete s žáky rozvíjet jejich kompetence v této oblasti.

Finanční rozhodnutí mohou mít velký vliv na naši budoucnost. Zejména nejisté časy ukazují, jak důležité je být finančně připraven na nepředvídatelné události. Finanční gramotnost je proto životně důležitou dovedností. OECD je o tom přesvědčena stejně jako my. Definují finanční gramotnost jako jednu ze šesti základních dovedností pro úspěšný život ve 21. století. A přesně tuto dovednost by si děti na celém světě měly osvojovat co nejdříve.

Mnoho mladých lidí kritizuje, že se o penězích a financování učí příliš málo nebo vůbec. Zlepšit tuto situaci bude vyžadovat čas a změny v přístupu ze strany rodičů, učitelů a mimoškolních partnerů. S vaší pomocí chceme dát každému dítěti šanci na finanční gramotnost a připravit ho na skutečná finanční rozhodnutí. Toto vzdělávání může probíhat ve škole, stejně jako při mimoškolních aktivitách.

Iniciativa ManoMoneta se zavázala podporovat finanční vzdělávání. Vyvinuli jsme koncept, který vám umožní směřovat děti k odpovědnému nakládání s penězi již od raného věku. Tento výukový program je primárně určen pro děti od devíti do třinácti let. S našimi materiály vás chceme inspirovat a ukázat vám konkrétní nápady na výuku, jak přistupovat k tématům peněz a financí způsobem blízkým každodennímu životu a provázeným s dalšími důležitými tématy a dovednostmi.

Nabídka zahrnuje nápady na výuku různých témat. U každého tématu je k dispozici výukový plán, metodika, základní informace, pracovní listy a další.

Zahrnuje rovněž 8 vědomostních karet, jež poskytují žákům vhled do finanční terminologie k danému tématu.

Finanční gramotnost vnímáme jako klíčovou dovednost. Jsme přesvědčeni, že finanční vzdělávání je klíčem k výchově sebevědomých a odpovědných spotřebitelů. Usilujeme o to, aby byla další generace dobře připravena na zodpovědné nakládání s penězi ve svém každodenním životě.

Finanční gramotnost vnímáme jako klíčovou dovednost. Jsme přesvědčeni, že finanční vzdělávání je klíčem k výchově sebevědomých a odpovědných spotřebitelů. Usilujeme o to, aby byla další generace dobře připravena na zodpovědné nakládání s penězi ve svém každodenním životě.

Váš ManoMoneta tým

Bydlet, ale jak?

Domov je místem našeho života. Ovlivňuje rodinný život, individuální rozvoj, socializační šance dětí, zdraví a pohodu. Bydlení znamená víc než jen přístřeší. Je to také prostor pro sebevyjádření a reprezentaci. V bydlení se promítá sociální status.

Bydlení - základní lidská potřeba

Od počátku naší existence je bydlení důležitou součástí našich životů. V době kamenné hledali naši předkové úkryt na noc, zatímco Egypťané, Římané a Mayové již měli důmyslné městské stavby, které nás dodnes udivují. Stejně jako v minulosti, zůstává bydlení symbolem našeho společenského statusu.

Dříve ukazovala na sociální postavení především velikost obydlí, dnes se zdůrazňuje především lokalita, vybavení a „chytré“ využití prostoru. Platí to především ve velkých metropolích, kde jsou centra měst prostorově omezena. Zde kreativita při navrhování malých obytných prostorů nezná mezí. Moderní nemovitosti se často nekupují pro osobní potřebu, ale jako investice.

Cenová dostupnost bydlení je dnes obrovský problém, bez ohledu na to, zda platíte nájem či splácení hypotéky.

V České republice činí nájemné pro nízkopříjmové domácnosti v průměru více než 40 % jejich příjmu. Do rodinných rozpočtů výrazně zasahují rovněž provozní náklady, jako je elektřina, voda nebo topení.

Když se objeví nenadálé potíže, jako je ztráta zaměstnání, rozchod nebo dlouhodobá nemoc, může se stát, že se člověk ocitne i bez domova.

Výukový materiál

Bydlet potřebujeme všichni, ale financovat vlastní bydlení není vůbec jednoduché. Rodiny i jednotlivci se mohou z mnoha důvodů ocitnout ve svízelné bytové situaci.

Náš výukový materiál poukazuje na tyto souvislosti. Žáci se zabývají významem bydlení a především náklady s ním spojenými. Učí se jak funguje bytový trh a hledají možnosti, kde ušetřit.

Dovednosti

Studenti tvoří myšlenkové mapy a přemýšlí o různých typech nákladů na bydlení, rozlišují jednorázové a dlouhodobé náklady a zapisují je do tabulky. Rovněž vypracují strategii úspor s ohledem na udržitelnost.

Odborné a metodologické dovednosti

Žáci

- › seřadí příklady nákladů na bydlení do myšlenkové mapy
- › pochopí rozdíl mezi jednorázovými a dlouhodobými náklady (např. dodatečné náklady).
- › seznámí se s možnostmi úspory nákladů se zaměřením na udržitelnost.

Aktivita a rozhodovací dovednosti

Žáci

- › spontánně vyjmenují náklady na bydlení, které znají
- › přiřadí průběžné (dlouhodobé) náklady k diagramu
- › rozvíjí téma úspor nákladů z tabulky

Dovednosti v sociální komunikaci

Žáci

- › vysvětlují finanční pojmy pomocí vědomostních karet při diskusích ve třídě.
- › diskutují o nákladech, které vznikají v domácnosti
- › sdílí své výsledky se třídou.

Osobní dovednosti

Žáci

- › sdílejí své znalosti v rámci třídy.
- › aktivně spolupracují v týmech
- › využívají své tvůrčí schopnosti k plnění úkolů

Výukový plán

1. Úvod do tématu

Pohyb a vlastní zkušenost se přirozeně prolínají v této aktivitě, která děti vtáhne do tématu bydlení.

1.1 Úvodní brainstorming - metoda čtyř rohů

Začněte hodinu dynamicky a požádejte žáky, aby se postavili. Do čtyř rohů hracího prostoru umístěte viditelné odpovědi: „Ano“, „Ne“, „Nevím“, „Jiné“. Dávejte žákům nejrůznější otázky související s bydlením. Po každé otázce se děti přesunou do rohu, který reprezentuje jejich odpověď.

Možné otázky: Bydlíte ve vlastním/v pronájmu? Bydlíte v domě/bytě/karavanu...? Je váš byt/dům starý (50+)? Máte svůj vlastní pokoj? Bydlíte ve městě/na vesnici? Dojíždíte denně do školy? Žijete s prarodiči? Topíte dřevem? ... Pokud se žák postaví do rohu s odpovědí „Jiné“ nechte jej upřesnit svou odpověď.

Způsob práce: celá třída | **Metoda:** čtyři rohy

1.2 Myšlenková mapa: Kolik stojí bydlení?

Vytvořte si myšlenkovou mapu k bytovým nákladům. Kromě zřejmých nákladů, jako je nájemné nebo vybavení, se zaměřte na „skryté“ náklady, jako jsou provozní nebo dodatečné náklady. Požádejte studenty o brainstorming a sestavte myšlenkovou mapu podle ukázky na straně 11.

Napište slovo „bydlení“ doprostřed tabule a kolem něj uspořádejte kategorie jako nemovitost, provozní náklady a vybavení.

Způsob práce: celá třída |

Metoda/pomůcky: brainstorming/tabule/pracovní list

2. Vědomostní karty

Pomocí vědomostních karet žáci prozkoumají finanční pojmy související s bydlením a představí je třídě. Určí průběžné náklady, zaznamenávají je do tabulky a zvažují možnosti úspor.

2.1 Finanční terminologie

Rozdělte třídu ideálně do sedmi skupin a každé skupině dejte vědomostní kartu. Jednu kartu si nechte a ukažte žákům, jak s ní pracovat. Dohromady máme 8 vědomostních karet.

Skupiny si přečtou text na kartách. Každá skupina pověří jednoho žáka, aby daný pojem představil třídě. Následně pokládají celé třídě otázky, které mají na kartách. Probrané karty umístíme postupně na tabuli.

Velmi se nám osvědčil přístup „Extra tip do výuky“ u této části.

Extra tip do výuky:

Rozmístěte vědomostní karty po třídě. Rozdělte třídu ideálně do sedmi skupin a každé skupině dejte vědomostní kartu. Jednu kartu si nechte a ukažte žákům, jak s kartou pracovat. Skupiny si pro sebe přečtou svůj text na kartě. Ujistěte se, že svému pojmu rozumí. Následně žáci pokládají pouze otázky (nečtou definici) ze své karty zbytku třídy. Než se bude ptát další skupinka, měla by třída říct termín z dané karty. Rozmístěné karty žákům hodně pomohou. Uhodnuté karty dávejte na tabuli.

Způsob práce: skupinky |**Metoda/pomůcky:** prezentace/ vědomostní karty, tabule**2.2 Stanovení nákladů na bydlení**

Rozdělte žáky do skupin a rozdejte jim pracovní list č.1 (ušetřete si práci a tisk - zalaminujte listy a žáci píšou smazatelnými fixy). Ať si prohlédnou dům a zamyslí se nad provozními náklady k daným oblastem (viz ukázka možných odpovědí na str. 12) a vyplní příslušná políčka (ideálně více odpovědí).

Poté si v domě vyberou předměty, které chtějí popisovat a vyplní pracovní list č. 2 (str. 14). Zaznamenají, zda se jedná o jednorázové či pravidelné náklady, a zamyslí se nad možnostmi úspor nebo levnější variantou.

Způsob práce: skupinky | **Metoda/pomůcky:** pracovní listy/tabule**3. Opakování a shrnutí znalostí**

Žáci prezentují své výsledky z pracovních listů a diskutují o nich z pohledu šetření a udržitelnosti.

3.1 Vyhodnocení pracovních listů

Požádejte žáky, aby prezentovali svá zjištění na příkladech. Probírané pracovní listy 1 a 2 promítněte na tabuli a zapisujte postupně odpovědi.

Diskutujte o tom, proč zvolili konkrétní možnosti úspor, a požádejte ostatní studenty o další příklady. Podpořte diskusi o nákupu nových vs. použitých věcí, kutilství, recyklaci, výměně, sdílení, bleších trzích atd.

Způsob práce: celá třída | **Metoda/Pomůcky:** Prezentace/pracovní listy, tabule

Vědomostní karty ve formátu PDF ke stažení: nákup, pojištění domácnosti, upomínka, nájem, nájemní smlouva, provozní náklady, pronajímatel, vlastník

Pro učitele

Čas	Obsah	Způsob práce	Metoda/Pomůcky
10 min	1.1 Úvodní brainstorming - metoda čtyř čtverců Kombinace pohybu s rychlými otázkami.	Celá třída	Metoda čtyř rohů
20 min	1.2 Myšlenková mapa: Jaké jsou náklady na bydlení? Kategorizace nákladů prostřednictvím myšlenkové mapy.	Celá třída	Myšlenková mapa, příklad myšlenkové mapy
20 min	2.1 Finanční terminologie Osvojení finančních pojmů	Skupinky	Vědomostní karty
20 min	2.2 Stanovení nákladů na bydlení Určování provozních nákladů v domácnosti.	Skupinky	Pracovní sešity 1 a 2
20 min	3.1 Vyhodnocení pracovních listů Prezentace výsledků a diskuze o udržitelnosti	Celá třída	Pracovní sešity 1 a 2 - řešení

Metoda: Čtyři rohy

Metoda

Metoda čtyř rohů je poutavá technika vhodná pro podněcování diskusí, zpětnou vazbu a zjišťování názorů. Žáci se na základě zadaného podnětu přesunou do rohu, který odpovídá jejich odpovědi. Připraví se kartičky s odpověďmi a umístí se do příslušných rohů.

Didaktický cíl

Metoda čtyř rohů je skupinově orientovaná a vnáší do výuky pohyb. Rozmístění žáků poskytuje příležitost k tematickým diskusím.

Postup

- > Všichni žáci se postaví doprostřed třídy. Pokud to není možné, jednoduše se postaví ze svých lavic.
- > Položte otázku, která studenty přiměje, aby se postavili do jednoho ze čtyř rohů. Do příslušných rohů umístěte nebo zavěste karty s odpověďmi.
- > Studenti se přesunou do rohu, který odpovídá jejich odpovědi.
- > Po krátkém vyhodnocení se všichni studenti vrátí na své původní místo a je položena další otázka.

Informace k metodě

10–15 Min.

10 -30 účastníků

Celá třída

Fáze učení

Úvod

Rozvoj

Zažití

Hodnocení

Pomůcky & Média

Rohové karty (zobrazující odpovědi na otázky)

Metoda: Myšlenková mapa

Informace k metodě

5–30 Min.

15 - 30 účastníků

Celá třída.

Fáze učení

Úvod

Rozvoj

Zažití

Hodnocení

Pomůcky & Média

Diskutované téma

Metoda

Myšlenková mapa je kreativní metoda učení, která pomáhá strukturovaně vizualizovat výsledky práce. Je vhodná zejména pro zaznamenávání a strukturování výsledků brainstormingu. Vychází se z ústředního tématu, asociace jsou vizuálně znázorněny prostřednictvím větví a dílčích částí. Mapa také poskytuje vhodný formát pro analýzu a interpretaci výsledků.

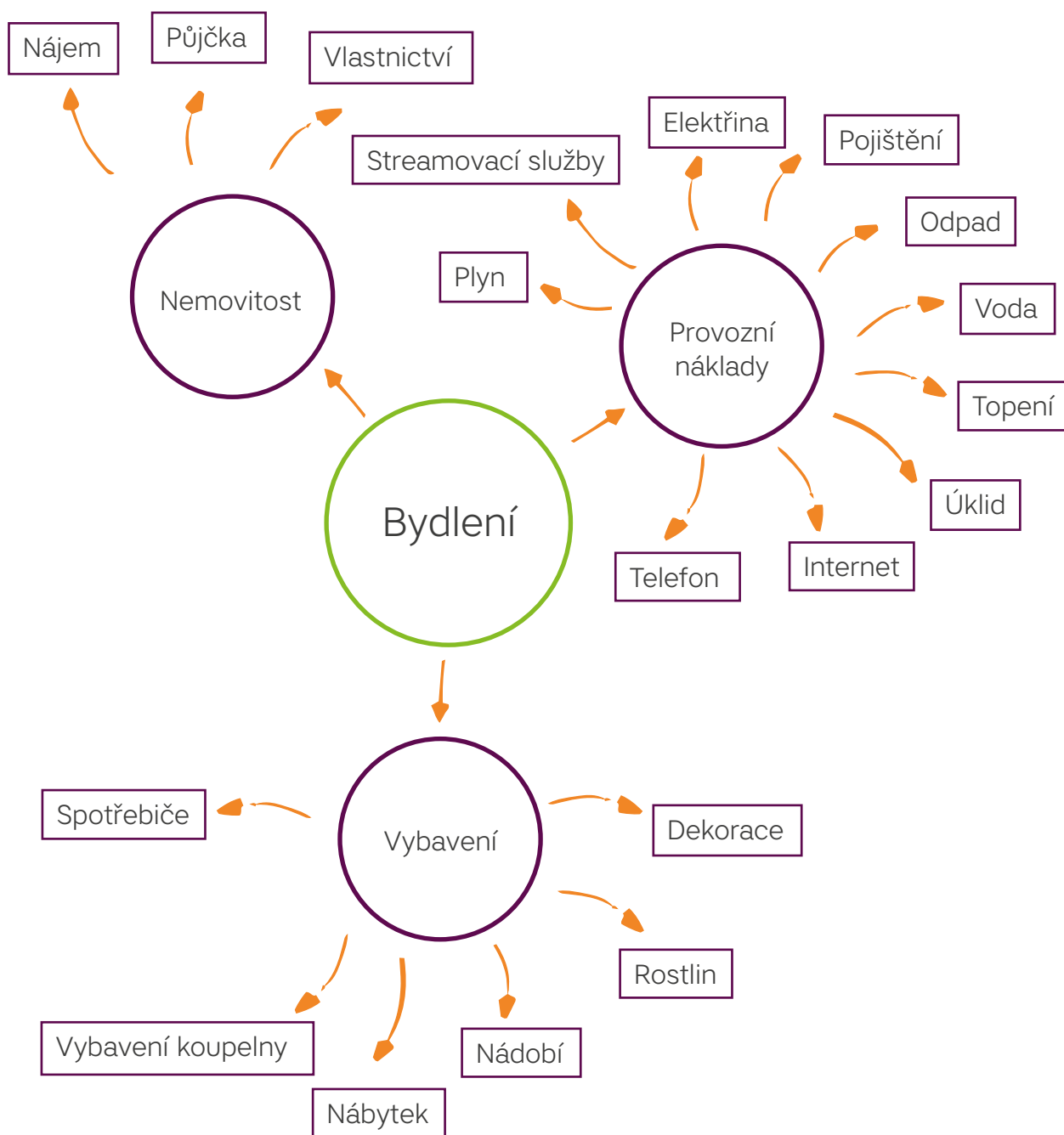
Didaktický cíl

Vytvoření myšlenkové mapy podporuje kreativní a flexibilní práci, podporuje přehledné učení, plánování a organizování a pomáhá lépe porozumět složitým problémům. Díky vizualizaci jsou myšlenkovou mapou rovnoměrně osloveny obě mozkové hemisféry. To následně umožňuje výsledek uložit jako obraz, a tak si jej lépe vybavit.

Postup

- > Napište téma doprostřed tabule (flipchartu). V našem případě je to „Bydlení“.
- > Nakreslete čáry směřující ven a zaznamenejte dílčí témata kolem ústředního pojmu (viz myšlenková mapa).
- > Přiřaďte odpovědi studentů k příslušným podtématům. V případě potřeby shrňte spontánní odpovědi nebo zvolte vhodný odborný či souhrnný termín.

Ukázka myšlenkové mapy

Odpovědi - Pracovní sešit č. 1

Poškození domu/bytu

Platba pojištění. (Ale nejdříve si s žáký řekněte, co může obydlí poškodit.)

Teplo

Ústřední topení, topení na tuhá paliva (dřevo, uhlí), solární panely

Televize

Kabelová televize, streamovací služby, elektřina

Sprcha

Voda z kohoutku, stočné - odpadní voda, mycí potřeby, instalatér

Úklid

Voda z kohoutku, odpadní voda, čisticí prostředky, rukavice, kýbl, úklidové náčiní, mop (elektrický), pronájem úklidové firmy...

Sporák

Elektřina, plyn, čištění sporáku, oprava

Odpadky

Odvoz odpadků, igelitové pytle, drtič bioodpadu

Lednice

Elekřina, oprava, pravidelné nákupy potravin

Jméno _____

Třída _____

Bydlení

Pracovní sešit 1: Náklady na bydlení

K jednotlivým vybavením domu na obrázku uveďte související výdaje. Např. za co platíme, abychom měli doma teplo?

Poškození domu/bytu

_____

Teplo

_____

Televize

_____

Sprcha

_____

Úklid

_____

Sporák

_____

Odpadky

_____

Lednice

_____

Jméno _____

Třída _____

Bydlení

Pracovní sešit 2: Snižování nákladů

Vyberte tři předměty, které máte doma a zapište je do tabulky.

1. Zvažte, zda při nákupu vybraného předmětu existuje i levnější možnost pořízení.
2. Pokud vybraný předmět vytváří další náklady během používání (např. spotřeba elektřiny), hledejte také možnosti úspory nákladů.

Předmět	Typ nákladů	Levnější možnost
Lampička	Nákup	Bleší trh
Lampička	Elektřina	Zhasínejte

Předmět	Typ nákladů	Levnější možnost

Doplnění: Právo na bydlení

Právo na bydlení je zakotveno v článku 25 Všeobecné deklarace lidských práv z roku 1948 a v článku 11 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966. Pro mnoho lidí je však v posledních letech stále obtížnější najít přiměřené a cenově dostupné bydlení.

Kultura bydlení

Dlouhou dobu následovali lidé svá stáda, ať už divoká, nebo domestikovaná, a potřebovali pouze dočasné přístřešky. Když vznikly první zahrady a pole, bylo praktičtější usadit se na jednom místě. Stálá obydlení poskytovala ochranu před počasím a jinými nebezpečími, umožňovala skladování potravin a symbolizovala společenské postavení. Kultura bydlení a architektura odhalují v průběhu dějin velmi rozdílné sociální, náboženské nebo politické přístupy.

Hledání vlastního bydlení

Při hledání bydlení nejde jen o množství metrů čtverečních, ale také o jeho kvalitu. Lidé s omezenými příjmy přitom musejí řešit spoustu dalších záležitostí, například dopravu svých dětí do školy apod. Nápor na rodinný rozpočet je v mnoha domácnostech skutečně velký. Kvalitní finanční vzdělávání je prostředkem, jak již od časného mládí předcházet hmotné nouzi.

Kolik prostoru člověk potřebuje?

V Česku má průměrný byt kolem 60 až 80 metrů čtverečních a tři obytné místnosti. Nejčastějším způsobem bydlení je ale byt ve vlastním domě. Podle statistik ČSÚ z r. 2021 do této kategorie spadá 36 % obydlených bytů. Obytný prostor u bydlení ve vlastním domě se pohybuje kolem 90 metrů čtverečních. Dalších 25 % bytů drží Češi v osobním vlastnictví.

Statistiky: Jak bydlí Češi?

Byty v Česku mají nejčastěji tři místnosti a rozlohu od 60 do 80 metrů čtverečních. Celkový počet obydlených bytů při Sčítání 2021 dosáhl necelých 4,5 milionu. Z pohledu počtu bydlících osob bylo nejvíce těch bytů, ve kterých žila jen jedna osoba. Početně pak následovaly obydlené byty se dvěma a se třemi osobami. Na jeden obydlený byt tak v Česku připadá průměrně 2,3 bydlících osob. (ČSÚ 2021)

Náklady na bydlení rostou

Ceny za bydlení se výrazně liší podle toho, jestli bydlíte ve vlastním, anebo v pronájmu. Celkové výdaje za bydlení z r. 2023 činily v průměru 8 300 Kč měsíčně na domácnost. Nicméně v nájemních bytech musely domácnosti vydat ze své kapsy v průměru zhruba 12 300 korun měsíčně, přičemž největší položkou bylo samotné nájemné (přes 43 % z celkové částky). Oproti tomu vlastní rodinný dům vycházel z hlediska průměrných vynaložených nákladů na 7 700 Kč měsíčně.

Všichni víme, že výdaje za bydlení v posledních letech významně rostou. Do roku 2021 byl růst celkových nákladů na bydlení poměrně pozvolný. V roce 2022 se zvedly o 10,4 %, avšak v roce 2023 se celkové výdaje meziročně zvýšily o 21,7 %. Nejvíce se na tom podílel dramatický růst výdajů za plyn a za elektřinu. Vodné a stočné se také citelně zvýšilo.

Kolik nás stojí bydlení?

Náklady na bydlení ubírají stále větší část z rodinného rozpočtu. V České republice žije již více než půl milionu domácností, které v roce 2023 platily za bydlení včetně energií více než 40 % ze svých čistých příjmů. V takovém případě hovoříme o tzv. vysoké zátěži bydlením. Necelé dvě třetiny z nich bydlí v pronajatém bytě. Nejčastěji se jedná o ekonomicky neaktivní seniory, kteří žijí sami.

(zdroj Časopis ČSÚ Statistika a my 11/2024)

